

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

ANDRIES DE VILLIERS SWART

Eerste Appellant

GERT PETRUS JACOBUS PELSER

Tweede Appellant

en

CAPE FABRIX (PTY.) LIMITED

Respondent

CORAM: RUMPF, HR., CORBETT, MILLER, DIEMONT, ARR. et
HOEXTER, WND. AR.

VERHOOR: 22.8.1978.

GELEWER: 28.9.1978.

U I T S P R A A K

RUMPF, HR. :

In hierdie saak het die respondent, hierna genoem eiser, in Kaapstad aansoek gedoen om summiere vonnis teen Strand Carpets (Eiendoms) Bpk., hierna genoem die maatskappy, en teen die twee appellante, wat elk 'n gelykluidende borgakte onderteken het. Die bedrag ter sprake was R8 652,62 en

was/.....

was verskuldig ten opsigte van tapyte gelewer van tyd tot tyd op ope rekening aan die maatskappy. Die twee appellante het die aansoek bestry. Eerste appellant, Swart, het in sy bestrydende beëdigde verklaring erken dat hy die borgakte onderteken het. Dit lui soos volg:

"I, the undersigned, ANDRIES DE VILLIERS SWART, of 18 Pienaar Street, Somerset West, do hereby bind myself as surety and co-principal debtor in solidum for the due payment by STRAND CARPET (PROPRIETARY) LIMITED, of all amounts due for goods purchased from CAPE FABRIX (PROPRIETARY) LIMITED.

I choose domicilium citandi et executandi at Shop No. 7, Helderberg Buildings, Checkers Arcade, Strand.

Dated at STRAND this 17th day of FEBRUARY, 1975.

(Sgd.) A. deV. Swart

AS WITNESSES:

1. (Sgd.)
2. (Sgd.) M.G. Pelser."

In sy beëdigde verklaring meld Swart dat hy op 25 Oktober 1974 saam met tweede appellant Pelser, 55 aandele in die maatskappy van 'n sekere Nel gekoop het. Swart het verder beweer dat hy vóór en ná die aankoop van die aandele

niks/.....

niks te doen gehad het met transaksies tussen die maatskappy en eiser nie, dat hy ondertekening van die borgakte hy nie eens bewus was van die bedrag wat die maatskappy aan eiser verskuldig was nie, en dat sekere afbetalings gedoen is die bedrag waarvan hy nie bewus is nie. Hy beweer ook dat die aandele nie aan hom oorgedra was nie, dat die maatskappy gelikwideer is en dat daar 'n aksie tussen hom en die maatskappy hangende is. Verder stel Swart sy saak soos volg:

„Ek wens ook daarop te wys dat Eiser se eis gegrond is op aankope gedurende die periode Augustus 1972 tot Maart 1976. Die borgakte is deur Eiser se ouditeure opgestel en deur my op versoek van die maatskappy se ouditeure onderteken. Die borgakte het slegs betrekking op bedrae wat verskuldig was ten tye van die ondertekening daarvan en ek ontken dat ek my verbind het ten opsigte van enige skuld wat ná ondertekening ontstaan het. Ek ontken derhalwe dat ek aanspreeklik is ten opsigte van aankope wat ná 17 Februarie 1975 gemaak is.”

~~Pelser het 'n beëdigde verklaring afgelê wat~~

ooreenstem met dié van Swart behalwe dat hy erken dat hy ná oornome van die aandele as direkteur van die maatskappy benoem is. Verder het hy ook soos volg beweer:

„Voor/.....

„Voor die ondertekening van die genoemde ooreenkoms was ek nie by die maatskappy se sake betrokke nie. Daarna het ek wel met die administrasie van die maatskappy te doen gehad en alhoewel ek ten tye van die ondertekening van die borgakte geweet het dat die maatskappy na bewering 'n bedrag van ongeveer R6 000,00 aan Eiser verskuldig was, het ek nie kennis gedra van die wyse waarop die bedrag bereken en saamgestel was en van die transaksies wat tot die skuld aanleiding gegee het nie.

Gedurende die tyd wat ek aan die maatskappy verbonde was, is die aankope van matte namens die maatskappy deur ene Truter behartig, wat ook 'n direkteur van die maatskappy was. Op enkele uitsonderlike geleenthede het ek wel namens die maatskappy bestellings vir matte by Eiser geplaas, maar terselfdertyd ook toegesien dat Eiser per tjek vir sodanige aankope betaal word.

Ek dra ook persoonlik kennis daarvan dat die maatskappy van tyd tot tyd afbetalings op sy rekening by Eiser gemaak het, maar beskik op hierdie stadium nie oor besonderhede ten opsigte van die datum en bedrag van sodanige afbetalings nie."

Verder ontken hy wat Swart ook ontken het,

nl. dat hy aanspreeklik is ten opsigte van aankope wat ná

17 Februarie 1975 gemaak is.

Weens die bewerings van Swart en Pelser is

hulle toegestaan om die eis te verdedig en daar is ooreengekom

dat/....

dat die bedrag verskuldig deur die maatskappy aan eiser die bedrag van R8 652,62 is. 'n Direkteur van eiser, 'n sekere Grunfeld, het namens eiser getuienis afgelê. Hy het verduidelik dat eiser tapyte aan die maatskappy verkoop het. Hy het aan Nel 'n oop kredietrekening toegelaat van ongeveer R5000 ten opsigte waarvan Nel persoonlik borg geteken het. Op 'n sekere datum het Nel hom meegedeel dat daar nuwe vennote in die maatskappy sou kom wat die maatskappy sou oorneem. Daarna het hy ondersoek deur sy rekenmeester laat instel na die finansiële posisie van die persone, Pelser en Swart. Swart was skynbaar geldelik sterk en hy het instruksies gegee dat Pelser en Swart borg moet teken vir die transaksies tussen eiser en die maatskappy. Hy wou sekuriteit hê ten opsigte van die bestaande skuld en in verband met die voortsetting van die besigheid tussen eiser en die maatskappy. Ene Leibowitz, rekenmeester van eiser, het getuig dat hy in Oktober 1974 aan Cecil Kilpin & Co., ouditeure van die maatskappy, 'n brief geskryf het waarby 'n borgakte aangeheg was wat Kilpin & Co.

moes/.....

moes laat voltooi en laat onderteken deur Swart en Pelser.

Daar was ook 'n staat by wat die skuld van die maatskappy teenoor eiser aangetoon het soos dit was einde September 1974 en wat bevestig moes word. Volgens Leibowitz was die vorm van die borgakte die gebruiklike wat in sy kantoor gebruik is om 'n borg te bind om te betaal wanneer ook al hy opgeroep word om te betaal. Die bedoeling was nie om die borg te bind slegs vir 'n bedrag wat verskuldig was by datum van ondertekening nie.

Swart het getuienis afgelê en gesê dat hy meen dat volgens die ooreenkoms met Nel, hyself en Pelser die administratiewe sy van die maatskappy sou behartig het.

Volgens Swart, wat voorheen 'n boer was, en later met Pelser 'n jaar lank eiendomsagent was, het hy na huise gegaan en opmetings gedoen vir mate en kwotasies gegee. Hy het geweet dat die maatskappy gereeld matte van eiser koop en dat sekere betalings gedoen word. Vanaf die begin van sy getuienis het Swart die indruk geskep dat hy soveel moontlik probeer die feite te ontwyk wat teen hom sou geld. Hy het b.v. in sy

hoofgetuienis/.....

hoofgetuienis reeds die volgende antwoord gegee op die vraag

gestel in verband met die borgakte:

„Het u die dokument deurgelees voordat u dit onderteken het? --- Ja, as ek reg onthou het ek dit probeer lees.”

In sy hoofgetuienis het hy nog beweer dat hy van mening was dat hy slegs aanspreeklik is vir skuld aangegaan tot datum van ondertekening van die akte. In die kruisondervraging handhaaf hy hierdie standpunt maar later het hy omgeswaai en gesê dat hy luidens die akte alleen aanspreeklik is vir skulde aangegaan tot in September 1974 toe hy en Pelser die aandele oorgeneem het. Terselfdertyd het Swart beweer dat vanaf September 1974 tot Februarie 1975 tapyte van eiser gekoop is en dat in dié tydperk meer aan eiser betaal is as wat in verband met aankope verskuldig was. In kruisondervraging het Swart ook nog die volgende belangrike toegewing gedoen:

„Maar is ek nie reg as ek sê dat die enigste rede waarom u tog die borgkontrak sou geteken het, was om 'n goeie verhouding met Cape Fabrix te behou. Nie waar nie? --- Ja.”

Later het hy probeer om hierdie toegewing ongedaan te maak deur te verklaar dat „dit nie in my gedagte gekom

het/.....

het nie".

Pelser, wat aanvanklik as konstruksie-ingenieur by 'n firma was en later 'n eiendomsagent was, het in sy getuienis erken dat hy vanaf 1 September 1974 die administratiewe beheer van die maatskappy oorgeneem het. Voor die aankoop van die aandele was hy reeds bewus daarvan dat die maatskappy op ope rekening tapyte verkoop aan eiser en dat periodiek betalings aan eiser gedoen word. In kruisondervraging het hy erken dat hy verwag het dat eiser op krediet tapyte aan die maatskappy sou lewer indien die kontantbetalings deur die maatskappy te min sou wees vir die aankope. Hy het egter verklaar dat hy gedink het dat die borgkontrak sou betrekking hê op die bedrag aan eiser verskuldig op datum van aankoop van die aandele. Later het hy erken dat hy die borgakte geteken het omdat anders die lewering van matte gestaak sou word. Hierdie toegewing het hy weer later gekwalifiseer deur te sê dat die borgskap bedoel was om die skulde te verseker ten tyde van die oorname van die aandele. Vir doeleindes van hierdie uitspraak is dit onnodig om die getuienis van Swart en

Pelser/.....

Pelser verder te analiseer, of te bepaal of alles wat beweer is toelaatbare getuienis was of nie. Die verhoorhof het uitspraak ten gunste van eiser gegee met koste, en die verweerders kom nou as appellante in hoër beroep. Die uitspraak van die verhoorhof was betreklik kort en die kern daarvan het soos volg gelui:

„It is clear from the evidence that when the suretyships were presented to Defendants for signature, it was contemplated by both parties that Strand (d.i. die maatskappy) would continue doing business with Plaintiff as before i.e. buying carpets on open account. In other words the parties anticipated a future supply of goods and future credit. The sureties were required from two persons who were taking a substantial shareholding in Strand and assuming a large measure of control over the business of the company. At the time of the signature of the deeds and for some time before, Strand was - while under the administrative control of Defendants - continuing to buy on open account from Plaintiff as before. After the signing of the deeds in question this mode of dealing continued to operate. In these circumstances no possible reason suggests itself why Defendants should be asked to guarantee the indebtedness of Strand only as it was on the date when Defendants actually signed the deeds. On the other hand there was every reason why they should be requested to guarantee Strand's indebtedness to Plaintiff on open account on a continuing basis, and I have no doubt that all three parties understood the surety in this sense."

Namens appellant is aangevoer dat die hof gefouteer het in sy uitleg van die borgakte. Daar is aangevoer dat na die woorde van die akte gekyk moet word om vas te stel wat die bedoeling van die partye is. In hierdie verband is 'n beroep gedoen op gewysdes soos Worman v. Hughes and Others, 1948 (3) S.A. 495 (A) te 505, Van Rensburg en Andere v. Taute en Andere, 1975 (1) S.A. 279 (A) te 302 en Glyphis v. Tuckers Land Holdings, Ltd. 1978 (1) S.A. 530 (A) te 536 en 537. Verder is aan die hand gedoen dat by uitleg eers die gewone grammatikale betekenis van die woorde bepaal moet word en dat wanneer die grammatikale betekenis van die woorde bepaal word, ag geslaan mag word op die aard en opset van die stuk, die samehang van die gebruikte woorde met die res van die stuk, en die agtergrondsomstandighede waarteen die kontrak gesluit is om die breë samehang waarin die woorde gebruik is, beter te kan begryp. In hierdie opsig is ons verwys o.a. na die Van Rensburgsaak, supra, wat op sy beurt verwys na Jagar (en Bhana) v. Dönges, N.O. and Another, 1950 (4) S.A. 653 (A) waar appèlregter Schreiner op bl. 662 ten opsigte van die vertolking van 'n statuut o.a. die volgende gesê het:

„Certainly no less important than the oft repeated statement that the words and expressions used in a statute must be interpreted according to their ordinary meaning is the statement that they must be interpreted in the light of their context. But it may be useful to stress two points in relation to the application of this principle. The first is that 'the context', as here used, is not limited to the language of the rest of the statute regarded as throwing light of a dictionary kind on the part to be interpreted. Often of more importance is the matter of the statute, its apparent scope and purpose, and, within limits, its background."

Na agtergrondsomstandighede word ook verwys in die Van Rensburgsaak, supra, op bl. 303, in verband met 'n serwituutooreenkoms. Oënskynlik is „agtergrondsomstandighede" iets anders as die gewone „omringende omstandighede" waarop gesteun kan word by onduidelikheid of onsekerheid, maar ek vind dit onnodig om hierop in te gaan. Daar is verder aangevoer dat die woorde „all amounts due for goods purchased" grammatikaal betrekking het op reeds gemaakte skulde. In die alternatief is betoog dat die borgakte dubbelsinnig is deurdát dit betrekking kan hê op reeds gemaakte skulde, toekomstige skulde, of reeds

gemaakte/....

gemaakte en toekomstige skulde. Met verwysing na die omringende omstandighede („as matters that were probably present in the mind of the parties when they contracted (but not actual negotiations and similar statements)" ---- Delmassaak, supra, bl. 454), is aangevoer dat daar min gemeenskaplike feite was waarvan afleidings kon gemaak word omtrent die partye se bedoeling ten tyde van die kontraksluiting en dat in werklikheid die omringende omstandighede die weergawe van Swart en Pelser steun. In die alternatief is betoog dat die omringende omstandighede nie die een party to die ander help nie en dat die contra proferentem reël toegepas behoort te word. Eiser se advokaat het op sy beurt 'n reeks beslissings van hierdie hof en ander gesag aangehaal as steun vir sy argument dat 'n kontrak in sy samehang (klaarblyklik breë samehang) beskou moet word en dat dit nie geïsoleer kan word van die matrys (matrix) van feite waarin dit geset is nie.

Hierdie uitdrukking kom uit 'n uitspraak van Lord Wilberforce in Prenn v. Simmonds, 1971 (3) All ER 237 (H.L.) te bl. 239, waar o.a. die volgende verskyn:

„In/.....

„In order for the agreement of 6th July 1960 to be understood, it must be placed in its context. The time has long passed when agreements, even those under seal, were isolated from the matrix of facts in which they were set and interpreted purely on internal linguistic considerations. There is no need to appeal here to any modern, anti-literal, tendencies, for Lord Blackburn's well-known judgment in River Wear Comrs v. Adamson provides ample warrant for a liberal approach. We must, as he said, enquire beyond the language and see what the circumstances were with reference to which the words were used, and the object, appearing from those circumstances, which the person using them had in view. Moreover, at any rate since 1859 (Macdonald v Longbottom) it has been clear enough that evidence of mutually known facts may be admitted to identify the meaning of a descriptive term."

Met verwysing na die sgn. breë kontekstuele agtergrond, is ons aandag gevestig op wat Lord Wilberforce op bl. 241 van die verslag bevind het nl.:

„In my opinion, then, evidence of negotiations, or of the parties' intentions, and a fortiori of Dr. Simmonds's intentions, ought not to be received, and evidence should be restricted to evidence of the factual background known to the parties at or before the date of the contract, including evidence of the 'genesis' and objectively the 'aim' of the transaction."

Hierdie/.....

Hierdie verwysing na genesis en doel kom op

bl. 240 voor uit 'n Amerikaanse saak wat soos volg aangehaal is: --

"I may refer to one other case to dispel the idea that English law is left behind in some island of literal interpretation. In Utica City National Bank v Gunn the New York Court of Appeals follows precisely the English line. Cardozo J in his judgment refers to 'the genesis and aim of the transaction' citing Stephen's Digest of the Law of Evidence, and Wigmore on Evidence. Surrounding circumstances may, he says, 'stamp upon a contract a popular or looser meaning' than the strict legal meaning, certainly when to follow the latter would make the transaction futile. 'It is easier to give a new shade of meaning to a word than to give no meaning to a whole transaction.' The whole judgment, as one may expect, combines classicism with intelligent realism."

Ek vind dit onnodig om die ander beslissings wat aangehaal is te noem of om in hierdie stadium enige kant te kies tussen verskillende benaderings van uitleg wat oënskynlik reeds tussen die Proculiane en die Sabiniane bestaan het, 'n geskilpunt „between the logical, inferential or liberal school of interpreters and the grammatical or literal - the fundamental antithesis.... between intention and expression, spirit and letter/.....

letter", kyk die artikel: Extrinsic Evidence in aid of Interpretation, deur Phipson, in die Law Quarterly Review, band XX, bl. 245 te bl. 248. Wat ek wel wil konstateer is dat wanneer 'n regter sy benadering omtrent uitleg in die algemeen gee, dit altyd nuttig is om na die feite te kyk waarmee hy te doen gehad het en waarop sy benadering gebaseer is.

Wat natuurlik aanvaar moet word, is dat wanneer die betekenis van woorde in 'n kontrak bepaal moet word, die woorde onmoontlik uitgeknipt en op 'n skoon stuk papier geplak kan word en dan beoordeel moet word om die betekenis daarvan te bepaal. Dit is vir my vanselfsprekend dat 'n mens na die betrokke woorde moet kyk met inagneming van die aard en opset van die kontrak, en ook na die samehang van die woorde in die kontrak as geheel.

Namens eiser is toegegee dat, vir sover dit die bewoording betref, die borgakte vatbaar vir meer as een uitleg en dubbelsinnig is en dat ekstrinsieke getuienis toelaatbaar was om die bedoeling van die partye te bepaal. In verband

hiermee/.....

hiermee is ons verwys na Halsbury's Laws of England, 4de uitgawe,
band XX, par. 147, wat o.a. soos volg lui:

"Where a written guarantee is ambiguous, oral evidence is admissible to construe its meaning, but not to alter or vary in any manner its terms. Thus, it is available to show whether the guarantee refers to a past or future credit;"

Dit kan miskien wel betoog word dat die gebruik van die woorde "the due payment ----- of all amounts due" betrekking het op betaling van sowel bestaande as toekomstige skuld.

Weens die gemaakte toegewing is dit egter onnodig om vas te stel of die akte inderdaad dubbelsinnig is. Namens eiser is aangevoer dat die relevante omringende omstandighede deur die verhoorregter korrek opgesom is. Ek stem hiermee saam en wil byvoeg dat die verhoorregter nog die volgende opinie uitgespreek het oor die getuies:

"I should also add that neither of the Defendants impressed me as witnesses. It seemed their main concern was to clutch at any possible straw which might help them to avoid liability. The evidence of Mr. Grunfeld I accept unreservedly."

'n Noukeurige bestudering van die getuienis van
Swart en Pelser noop mens om volledig met die bevinding van die
verhoorregter saam te stem. Om die redes hierbo genoem kan die
betoog wat namens Swart en Pelser gelewer is, nie slaag nie.

Na my mening was die uitspraak van die verhoor-
regter korrek en moet die appèl afgewys word met koste.

HOOFREGTER.

CORBETT, AR.	}	Stem saam.
MILLER, AR.		
DIEMONT, AR.		
HOEXTER, Wnd. AR.		